

Odborná komise pro otázky elektronického
zpřístupňování vysokoškolských kvalifikačních prací

Iva Horová: Jak VŠ pokročily ve zpřístupňování eVŠKP

Jak vysoké školy pokročily ve zpřístupňování své šedé literatury

Asociace knihoven vysokých škol ČR

**Odborná komise pro otázky
elektronického zpřístupňování
VŠKP**

Osnova:

- ❖ **Co jsou VŠKP**
- ❖ **Stav před r. 2001**
- ❖ **Odborná komise pro eVŠKP**
- ❖ **Legislativní rámec**
- ❖ **Soubor doporučení**
- ❖ **Aktuální novinky**
- ❖ **Obecné cíle, plány, závěry**

Co jsou VŠKP:

- ❖ **bakalářské, magisterské, disertační práce, ...**
- ❖ **prostředek výuky (moderní metody)**
- ❖ **odborná produkce VŠ**
- ❖ **jedinečný zdroj nejnovějších poznatků**
- ❖ **možnost rychlé výměny informací**
- ❖ **výpověď o kvalitě výuky, školy ...**
- ❖ **nástroj hodnocení, re/prezentace**

Stav před r. 2001

- ❖ **neexistence národního registru prací**
- ❖ **složitá lokalizace**
- ❖ **těžko dostupné informace**
- ❖ **velmi různorodá praxe škol**
- ❖ **nejasná metodika**
- ❖ **fyzická nedostupnost**
- ❖ **první moderní systémy**

První systémy

- ❖ **společné znaky**
- ❖ **z popudu knihoven**
- ❖ **přístup k plným textům**
- ❖ **různá lokální řešení**
- ❖ **nemožnost spolupráce**
- ❖ **nastartování procesů**
- ❖ **Pardubice, AMU, Ostrava, Brno**

Komise eVŠKP

- ❖ **iniciativa knihovníků (Klub SKIP)**
- ❖ **založení 2003 na půdě AKVŠ**
- ❖ **poziční dokumenty**
- ❖ **nyní 27 členů, 16 VŠ + STK**
- ❖ **6 pracovních týmů**
- ❖ **knihovníci a specialisté na IT**
- ❖ **doména www.evskp.cz**

Obecné cíle Komise

- ❖ převzít zahraniční zkušenosti
- ❖ monitorovat vývoj v ČR
- ❖ připravit návrhy standardů
- ❖ vypracovat metodiku = Soubor doporučení
- ❖ podílet se na řešení legislativy
- ❖ Prosazovat: e-verze, standardizaci, spolupráci, přípravu národního projektu

Legislativa

- ❖ **stav před 1. novelou AZ**
- ❖ **1. novela AZ**
- ❖ **novela VŠ zákona**
- ❖ **problémy výkladů**
- ❖ **2. novela AZ**
- ❖ **zákon o archivnictví**

Stav před novelami

- ❖ **různorodost praxe archivování**
- ❖ **prezenční přístupnost - knihovny**
- ❖ **roztříštěnost**
- ❖ **neexistence centrální evidence**
- ❖ **výsledkem de facto nedostupnost**
- ❖ **šedá literatura, SIGLE**

Novela VŠ zákona

- ❖ **nová společenská objednávka resp. tlak**
- ❖ **co novela sleduje ?**
- ❖ **terminologie a formulace**
- ❖ **„zpřístupnění“ a „zveřejnění“**
- ❖ **požadavek digitální formy ?**
- ❖ **výzkum, výroba – citlivé údaje**

Autorský zákon

- ❖ **VŠ novela versus AZ ?**
- ❖ **nejednotné názory škol**
- ❖ **nejednotný postoj právníků**
- ❖ **projekt AMU**
- ❖ **licenční smlouvy**
- ❖ **2. novela AZ**
- ❖ **důsledky v praxi**

Řešení pro citlivé údaje

- ❖ **licenční smlouvy**
- ❖ **selektivní přístupová práva**
- ❖ **časový odklad**
- ❖ **vybrané části**
- ❖ **jen abstrakt, ukázky apod.**
- ❖ **minimálně zpřístupnit záznam**

Soubor doporučení

Obsah:

- ❖ **Makroworkflow**
- ❖ **Model Workflow a jeho komentář**
- ❖ **Vzory předpisů**
- ❖ **Návody a vzory**
- ❖ **Metadata**
- ❖ **Často kladené dotazy**

Makroworkflow

- ✓ **postupy na nejobecnější úrovni**
- ✓ **implementace novely VŠ zákona**
- ✓ **řešení přechodu na e-verze**
- ✓ **postup přípravy celého procesu**
- ✓ **nutnost uzpůsobení konkrétním podmínkám**
- ✓ **dvě části**

Workflow a jeho aktéři

- ✓ **organizace životního cyklu VŠKP**
- ✓ **optimální model**
- ✓ **aplikace na konkrétní podmínky**
- ✓ **stanovení aktérů a jejich funkcí**
- ✓ **autoři, učitelé, administrativa, funkcionáři**
- ✓ **optimální dělba práce**
- ✓ **odpovědnost, kontrola**

Předpisy škol – retro

- ✓ **velká „tvůrčí invence“**
- ✓ **nejednotnost v rámci škol**
- ✓ **překážka spolupráce**
- ✓ **není zapojení aktérů**
- ✓ **problémy vyplývající z formální úpravy**
- ✓ **není zakotvena e-verze**

Předpisy škol - výhled

- ✓ ošetření workflow
- ✓ několik úrovní předpisů
- ✓ optimálně na úrovni škol
- ✓ optimálně sjednocovat i globálně
- ✓ formální úprava jako východisko
- ✓ obecný obsah - doporučení

Standardizace

- ❖ **formální podoba – výchozí podmínka**
- ❖ **workflow**
- ❖ **formáty (prezentace, archivace)**
- ❖ **komunikační protokoly**
- ❖ **metadata – návrh národního standardu**

Metadata (1)

- ❖ dosud vlastní lokální specifikace
- ❖ absence národního doporučení
- ❖ nemožnost spolupráce
- ❖ návrh národního standardu
- ❖ Komise resp. její zvl. pracovní skupina
- ❖ popisné prvky, obsah, syntaxe

Metadata (2)

- ❖ **východiskem DC**
- ❖ **inspirace v ETD-MS a NS METADISS**
- ❖ **22 prvků, 12 povinných**
- ❖ **přihlíženo k praxi ČR**
- ❖ **prezentace: RDF/XML, XML, HTML/XHTML**
- ❖ **několik kol diskuzí**
- ❖ **ponechána lokální „volnost“**

Aktuální novinky

- ❖ **novela AZ – prezenční půjčování**
- ❖ **prezentace problematiky (Inforum, EUNIS CZ, Uninfos, rádio, Ikaros..)**
- ❖ **NS uznán Národní knihovnou**
- ❖ **příklady: VŠE, Ostrava, AMU, ...**
- ❖ **projekt „Příprava Národního registru“**
- ❖ **CPVŠK**
- ❖ **seminář listopad Brno**

Obecné cíle, závěry, plány

- ❖ **není řešení shora**
- ❖ **není podpora státu**
- ❖ **malá společenská objednávka ?**
- ❖ **národní registr a depozitář**
- ❖ **instituce zastřešující národní registr**
- ❖ **na co narážíme nejvíce**

Co je před námi

- ❖ řešení pro lokální aplikace
- ❖ sběr metadat a jejich předávání
- ❖ archivace velkých objemů dat
- ❖ migrace formátů
- ❖ řešení pro národní registr /depozitář
- ❖ produkty na míru, komerční, volné ?
- ❖ pokračovat (validátory, šablony, protokoly)

Co je ještě před námi

- ❖ **propagace**
- ❖ **získávat management VŠ**
- ❖ **získávat souhlasy autorů**
- ❖ **vzdělávat autory i další aktéry**

- ❖ **SPOLUPRACOVAT**
- ❖ **NEOBJEVOVAT OBJEVENÉ**

Děkuji vám za pozornost

Kontakty:

iva.horova@amu.cz

www.evskp.cz